

Sretna porodica ili polet navijačkih pjesama

Vivisekcija savremene obitelji • Blagi pokušaj otvorene priče o krivici

Ana Isaković

Za komad "Polet", koji je napisao Gilles Granouillet, govori se da je porodična drama. To je drama vivisekcije savremene porodice sa njenim devijacijama i konfliktima. Porodica Barbozat, tačnije brat i sestra sa članovima njihove porodice, nalaze se posle dugogodišnje svađe da bi otišli kod sestre koja je od rane mladosti na psihijatrijskoj klinici. Jan-Claude Berutti, kao reditelj predstave (Zagrebačko pozorište mladih), sagledava u komadu ne samo razaranje tradicionalnih standarda, već i priliku za farsičan prikaz današnjeg društva. Apsurdni dijalozi, incestuozni odnosi, ravnodušnost prema svemu, ukazuju na dramu apsurda, koja (u joneskovom maniru i beketovskim nihilizmom) predočava publici traumatizovanu realnost. Djeca, rođaci otvoreno stupaju u seksualne odnose, da bi se otkrilo kasnije da je to zapravo jedan ponovljeni svijet njihovih roditelja. Ogoljena vulgarnost i predimenzionirana arogancija, hitrina replika u komadu, svakako je glumački izazov, koji rediteljski ipak nije dovoljno uobličen. Vremenski aspekt strukture je proširen, tako da koncentracija i fokus na ritam dijaloga, i na smjenu scena, prijeti povremeno da se izgubi sklad nekih segmenata. Bez obzira što predstava povremeno plijeni gledaoce, zahvaljujući prvenstveno dramskom tekstu u kome su i dijalog, i zbivanja, i likovi kvalitetan materijal za prikazivanje devijantnosti sistema današnjeg društva, Berutti nije uspeo da dovoljno istakne farsičnost koju on nudi i ubjedljivije poentira njegovo svjedočenje o savremenoj autodesstrukciji čovjeka.

Predstava "Will you ever be happy again?", projekat koji je koncipirala Sanja Mitrović (produkcija: Centra za kulturnu dekontaminaciju; Beograd i Het Veem Theater, Holandija) već sa uspjehom prikazivana u regionu i u Evropi, plijeni svojom svježinom a i ozbiljnošću pitanja koje postavlja pred različitu

publiku, ali i publiku sa sličnim kolektivnim sjećanjima. Zamišljena kao niz skoro dokumentarističkih uspomena, i zbir analognih sjećanja jednog srpskog (djevojka, koju igra sama Sanja Mitrović) i jednog njemačkog protagoniste, ona nastoji da dovede u vezu traumatična iskustva i bolna preispitavanja obje nacije, Nijemaca posle Drugog svjetskog rata, i toku hladnog rata i Srba neposredno pred i poslije ratne drame u posljednjoj deceniji dvadesetog vijeka. Obje ličnosti nose kolektivnu stigmu i žude da se, sa ranama i užasima prošlosti kojima lično nisu doprinijeli, smjeste u svijet. No, taj proces zahtjeva od njih da prepoznaju znake zbivanja koji su ih doveli do takvog položaja. Traganje za tim znacima, za formama kolektivnog mišljenja, arhetipskim predstavama koji su ih oblikovali, odvija se kroz potpuno lično iskustvo (uspomene iz škole, dječije igre, dječiji ulični sukobi, pjesme koje su pjevane, sportska takmičenja, porodični događaji, pokušaji oslobađanja od prošlosti, sopstveno traganje za identitetom). Upravo ta lična nota, takoreći forma ispovijesti, dinamično ponuđena u samom tekstu, omogućila je, s jedne strane, doživljaj autentičnosti a, s druge, stvaranje prilike da se progovori svježim i inventivnim pozorišnim jezikom. Ono što ovu izjavu čini sasvim blagom i skoro neutralnom jeste reakcija publike na ovogodišnjem MESS-u. Za one koji su predstavu gledali i na pozornicama u drugim gradovima, bilo je nesumnjivo da je publika ovdje doživjela predstavu sa većim intenzitetom. Ovdasnja recepcija zaslužuje i dublje tumačenje, no zasada publika je poslije predstave prvo zanimala, svaka riječ navijačke pjesme koja počinje kao vesela, blaga dječija pjesma, a prerasta u poziv za ubijanje, je odjekivao do kraja večeri. Ovaj projekat je među ovdašnjom publikom kao prvi, blagi pokušaj otvorene priče o krivici ili makar glasnom osvješćivanju činjenica.